

Dokument nr. 8:55

(2001-2002)

Forslag fra stortingsrepresentantene Torbjørn Andersen og Per Sandberg om å stanse alle forsøk og prosjektering av privat bosetting av asylsøkere

Til Stortinget

Bakgrunn

I St.meld. nr. 17 (2000-2001) Asyl- og flyktningepolitikken i Norge ble det foreslått å igangsette et avgrenset prøveprosjekt om privatboende asylsøkere, noe Stortinget ga sin tilslutning til. Det ble forutsatt at det gjøres innenfor strukturer som enten knytter enkeltpersoner opp mot mottak eller gjennom å etablere mottakskontaktpunkt som de privatboende kan falle inn under. Det foreslås å innføre et prøveprosjekt i Vestfold fra mars 2002. Dette kan ikke tolkes annerledes enn at det er et mål å etablere en slik ordning for hele landet. Utprøvingen av et slikt prosjekt kan medføre store konsekvenser for kommunene, og vanskeliggjøre arbeidet med å skaffe boliger til flyktninger som skal bosettes. Problemer på boligmarkedet er den største årsaken til at sentrale kommuner ikke makter å bosette det antallet de er forespurt om. Dette vil forverre situasjonen på boligmarkedet ytterligere.

I tillegg etableres det nå desentraliserte mottak, hvor asylsøkerne bor spredt i leiligheter i kommunen med et koordinerende kontor (driftsoperatør). 10 kommuner i Norge har allerede slike mottak, og det planlegges flere. Desentraliserte mottak blir i prinsippet det samme som privatboende asylsøkere.

Generelt

I prosjektskissen står det at det er to hensikter med forsøket:

«*Redusere statens utgifter til asylmottak.*» Dette vil også redusere tjenestetilbudet fra asylmottaket når det gjelder informasjon, oppfølging m.m. Det sies at personene skal motta mer til dekning av husleie enn det koster å ha dem i mottak. Dette kan neppe være besparende.

«*Folk skal få et normalt liv raskest mulig.*» Er det hensiktsmessig å gi asylsøkere som skal ut av landet et normalt liv i en norsk kommune? De fleste som kommer til Norge i dag får ikke innvilget opphold, slik at mange må utelukkes. Skal man lage A- og B-mottak?

Det står at kun de som sannsynlig får opphold skal benytte seg av tilbudet. Hvem skal dømme om det er grunnlag for å tro at vedkommende skal få opphold? Driftsoperatøren? Mest sannsynlig vil alle som øyner en mulighet presse på for å komme ut i en kommune. Svært mange asylmottak ligger isolert og i utkantstrøk. Det er lite realistisk å tro at disse kan følge opp en evt. utflytting på samme måte som om de bor i mottakene. Hvis asylsøkere kan skaffe seg bolig selv, vil presset øke i de sentrale strøk. Det er her det allerede er problemer med bosetting pga. et trangt boligmarked. Dette vil forverre situasjonen i boligmarkedet i pressområdene. Hvis det i tillegg ikke er de samme som skal bosettes (utfra den nye strategien) som bosetter seg selv som asylsøkere, vil vi få en kaotisk situasjon!

Enslige skal få inntil kr 3 000 og par/familier skal motta inntil kr 4 000 pr. måned til dekning av boustgifter. I Vestfold er det liten sannsynlighet for at man kan skaffe seg en bolig til denne prisen. Dette vil medføre at man må leie seg inn hos venner og bekjente (se kommentarene fra Sverige). En annen mulighet er at de går inn i billige leieforhold i boliger som kommunene ellers ikke ville godkjent. Dette er situasjonene ved sekundærflytting i dag.

Kommunenes situasjon

Det vil med stor sannsynlighet bli et merarbeid for kommunen. Hvis det er vanskelig å få kontakt med asylmottaket, vil man ty til det kommunale hjelpeapparatet. Folk med kort botid i landet har stort behov for informasjon og bruk av tolk (skole, barnehage, helse spørsmål m.m.). I dag er det en kommune som samarbeider med asylmottaket. Dette gjør det mulig å tilrettelegge disse tjenestene. Det vil være umulig å koordinere dette i forhold til flere kommuner.

Den vertskommunale kompensasjonen vil være i underkant av kr 3000 pr. person pr. år.

Dette vil i mange tilfeller ikke dekke kommunens merutgifter. Den vertskommunale kompensasjonen er beregnet utfra asylmottak hvor det er en stor andel personer. Det er derfor mulig å tilrettelegge en liten tjeneste overfor mottaket. Når personer spres på flere kommuner, vil ikke den vertskommunale kompensasjonen nødvendigvis dekke for et fåtall personer.

Problemer med oppfølging fra mottak ved store geografiske avstander blir ikke fanget opp. Det vises til at det er derfor man velger et lite fylke for å unngå problemer pga. avstand. En slik ordning vil være i strid med den nye bosettingsstrategien. Kommunene vil neppe øke bosettingstallene slik den nye strategien legger opp til når folk i tillegg skal kunne bosette seg selv i asylfasen. En slik ordning vil oppmuntre folk til å bosette seg der de ønsker, dvs. i sentrale strøk. Dette vil forsterke presset på disse kommunene.

Ideen er hentet fra den svenske «eget boende modellen»

I Sverige bosetter over 60 pst. av asylsøkerne seg selv. De fleste i Stockholm, Malmö og Gøteborg. Dette har bidratt til store problemer i disse byene:

- Ghettoisering.
- Trangboddhet.
- Boforholdene kan vare i 2-3 år.
- Sosiale problemer.
- Skoleproblemer.
- Folk flytter rundt.
- Man kjøper seg fiktive adresser i påvente av oppholdstillatelse. Da får de automatisk rett til å bli i den kommunen de har en adresse i.
- Politiet finner ikke folk når de har fått et vedtak/avslag.

Kommunenes Sentralforbund (KS) har tidligere gitt innspill til Utlendingsdirektoratet (UDI) med fakta om hvor uheldig den svenske modellen er for både personer og kommuner. Dette er med bakgrunn i at KS selv har intervjuet personer som arbeider i storbyene i Sverige (Malmö, Stockholm og Gøteborg).

«Privatboende for asylsøkere»

I St.meld. nr. 17 (2000-2001) pkt. 2.2 står det følgende:

«Regjeringa vil «systematisere erfaringane med bruk av ulike boformer i samband med mottak, utvide bruka av desentraliserte mottak og setje i gang eit avgrensa prøveprosjekt med ulike alternativ for eiga busetting.»

Stortingsmeldinga skisserer 4 mulige forslag i bosettingsarbeidet:

- Flyktningene velger selv hvor de vil bo.
- Statlig styring av flyktninger.
- Kommunalt samarbeid om fordeling. Utvalg under fylkesmannen
- Bosetting via frivillige organisasjoner.

Det opprinnelige forslaget om ny bosettingsordning ble nedstemt av Stortinget, jf. Kommunalt samarbeid under fylkesmannen. I stedet ble innspillet fra KS fremmet i Kommunal- og regionaldepartementets arbeidsgruppe vedtatt som ny strategi i bosettingsarbeidet. Den nye strategien går ut på at personer som har spesielle behov for bosetting i bestemte områder, skal bosettes der. Dette for å skape en mer stabil bosettingssituasjon. Dette medfører et økt press på de sentrale områdene. Her har KS har påtatt seg en rolle for å gå i dialog med kommunene i disse områdene for å dekke et økt bosettingsbehov. KS har i sin begrunnelse for denne strategien vist til at det er for å unngå å få lignende systemer som i Sverige (egenbosetting) eller Danmark (tvang). Den nye strategien er helt uforenlig med de øvrige modellene for bosetting, sier KS i brev til kommunal- og regionalminister Erna Solberg.

Konklusjon

Mange kommuner sliter allerede med å skaffe boliger til flyktninger de har mottatt. Privat bosetting av asylsøkere vil påføre kommunene ytterligere belastninger.

Dette vil øke presset på boligmarkedet som allerede er hardt presset fra før, og resultater fra slike prosjekter i Sverige viser at man får uverdige boforhold, uoversiktighet vedrørende skille mellom de som allerede har fått opphold og de som er «søkere».

Til sist vil denne praksisen ramme flyktningene selv ved at det skapes større motsetninger og motstand i lokalbefolkningen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

- a) Stortinget ber Regjeringen stanse alle former for privat bosetting av asylsøkere.
- b) Stortinget ber Regjeringen i revidert budsjett om å nedjustere årets budsjetterte mottak av asylsøkere fra 12 000 til 6 000.
- c) Stortinget ber Regjeringen intensivere etablering av «utvidede», lukkede UDI- mottak.